

**ŚWIATOWY DZIEŃ GIS – ANALIZA OBCHODÓW
W POLSCE
I JEGO ZNACZENIE W EDUKACJI GEOGRAFICZNEJ**

**THE INTERNATIONAL GIS DAY
AND ITS IMPORTANCE FOR GEOGRAPHIC EDUCATION:
A CASE STUDY OF POLAND**

Mieczysław Kunz

Institut Geografii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Słowa kluczowe: Dzień GIS, edukacja geograficzna, analiza, ośrodki geograficzne, geoinformacja

Keywords: GIS Day, geographic education, analysis, geographic centres, geoinformation

Wprowadzenie

Miniony wiek to okres wyjątkowych odkryć technicznych i technologicznych, wdrożeń tych nowych narzędzi w sektorach cywilnych i wzrostu ich powszechności w zastosowaniach aplikacyjnych dla wszystkich osób zajmujących się przestrzenią geograficzną i badaniami otaczającej nas rzeczywistości. Do najważniejszych takich odkryć służących rozwojowi nauk geograficznych w XX wieku (za Ciołkoszem, 2007) można z pewnością zaliczyć: intensywny rozwój teledetekcji lotniczej (od początku II wojny światowej) i satelitarnej (od wystrzelenia pierwszego satelity środowiskowego LANDSAT w 1972 roku), utworzenie pierwszego operacyjnego systemu informacji geograficznej (tzw. kanadyjskiego GIS w 1963 roku) oraz udostępnienie w 1985 roku w zastosowaniach cywilnych Globalnego Systemu Pozycjonowania (GPS). Te nowe narzędzia badawcze wpłynęły na zakres tematyczny wykładanych przedmiotów, zmodyfikowały programy studiów na kierunkach przyrodniczych oraz zmieniły podejście (odejście od kształcenia teoretycznego w stronę nacisku na umiejętności praktyczne) do metod i zakresu kształcenia obecnych pokoleń geografów.

Systemy informacji geograficznej, jako treść wykładów, a później przedmiot akademicki na polskich uczelniach, pojawił się stosunkowo niedawno – dopiero na początku lat 90. XX wieku, mimo, że na świecie treści te były przekazywane od co najmniej dwóch dekad. Początkowo było to rozwinięcie zakresu treści omawianych w ramach przedmiotu kartografia i topografia, a dopiero później jako autonomiczne wykłady z tego przedmiotu. Pierwsze

takie wykłady zainicjowano na kierunkach technicznych – geodezji, a dopiero później na kierunkach przyrodniczych – geografii czy leśnictwie. Obecnie zajęcia z GIS (wykłady i prowadzone równoległe laboratoria) zaliczane są do koszyka tzw. przedmiotów podstawowych obejmujących treści wprowadzające, które są realizowane na studiach I-go stopnia na wszystkich uczelniach kształcących geografów w Polsce (zazwyczaj na drugim roku studiów). W zależności od specyfiki jednostki prowadzącej studia geograficzne, na kolejnych latach kształcenia i kolejnym stopniu (II stopień, studia magisterskie), proponowane jest rozwinięcie tych treści o bardziej specjalistyczne narzędzia, funkcje czy ukierunkowane zastosowania. Analiza programów nauczania w zakresie GIS na studiach geograficznych na trzech uczelniach państwowych – w Warszawie (UW), Krakowie (UJ) i Poznaniu (UAM) omówiona została w pracy Kozaka i in. (2009), a na uczelni prywatnej w Bydgoszczy (WSG) w pracy Kunza (2010). Zmiany, jakie zachodzą w zakresie kształcenia na kierunkach przyrodniczych (a zwłaszcza na geografii) obserwowane są we wszystkich ośrodkach dydaktycznych w Polsce i zmierzają według przyjętej koncepcji¹ do wyodrębnienia nowej dziedziny nauki – geoinformacji i docelowo nowego kierunku studiów (geoinformacji albo geoinformatyki).

W sytuacji redukcji godzin dydaktycznych oraz ograniczonego dostępu do źródeł finansowania inwestycji (w tym w zakresie nowych technologii i okresowego unowocześnienia wyposażenia laboratoriów w nowości geotechniczne), na polskich uczelniach można poszukiwać alternatywnych metod wspomagania kształcenia likwidujących te niedostatki.

Doskonałym uzupełnieniem treści wykładowych i warsztatów praktycznych, wraz ze wskazaniem właściwych postaw (tzn. takich, które oczekuje rynek pracy) oferowanym studentom w zakresie geoinformacji, jest organizowany corocznie na świecie Międzynarodowy Dzień GIS (GIS Day). Od ponad 10 lat wydarzenie to obchodzone jest zawsze w trzecią środę listopada podczas tzw. Tygodnia Świadomości Geograficznej².

Celem tego wydarzenia jest rozpowszechnianie wiedzy na temat systemów geoinformacyjnych i ich szerokich zastosowań. Twórcą i pomysłodawcą tego przedsięwzięcia, przyjmującego różne formy propagacji i promocji GIS (od „drzwi otwartych” w różnych branżowych instytucjach, przez warsztaty i szkolenia, wystawy map czy posterów do wykładów i pokazów) jest założyciel i dotychczasowy prezes firmy ESRI³ – Jack Dangermond.

Inicjatywa, coraz bardziej popularnego, Dnia GIS doskonale wkomponowuje się, jako element uzupełniający, w proces kształcenia z zakresu podstaw, jak i zastosowań *Systemów Informacji Geograficznej*.

Pierwsze obchody pod szyldem „Dzień GIS” odbyły się 18 listopada 1999 roku równocześnie w kilkunastu krajach świata, a zaproponowane hasło przewodnie *wykorzystanie GIS jest ograniczone tylko wyobraźnią osób go używających* pozostaje aktualne przez wszystkie dotychczasowe lata. Od pierwszych pokazów obserwuje się przyrost krajów i ośrodków (akademickich, instytucjonalnych i komercyjnych) przybliżających wszystkim zaintereso-

¹ Z inicjatywy dra hab. prof. UAM Zbigniewa Zwolińskiego i dra hab. prof. UJ Jacka Kozaka powstał w 2009 roku Ogólnopolski Zespół Sterujący ds. kierunku geoinformacja/geoinformatyka złożony z przedstawicieli wszystkich jednostek naukowo-dydaktycznych w Polsce kształcących na kierunku geografia.

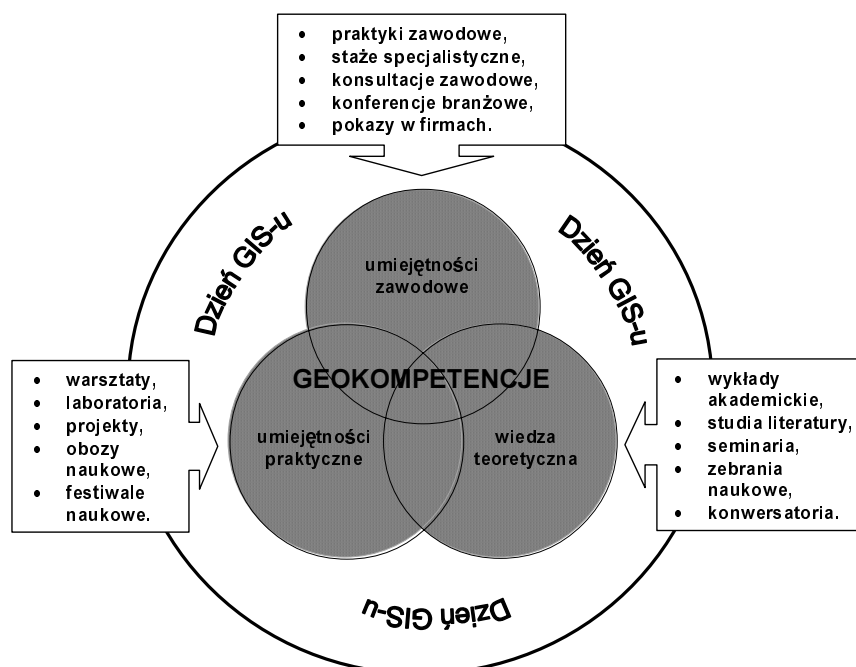
² Tydzień Świadomości Geograficznej (ang. *Geography Awareness Week*) został zainicjowany w 1987 roku przez National Geographic Society (USA) i odbywa się regularnie w Stanach Zjednoczonych.

³ Firma ESRI (*Environmental Systems Research Institute*) powstała w 1969 roku w Redlands (Kalifornia) w Stanach Zjednoczonych, jako jedna z pierwszych firm konsultingowych specjalizujących się początkowo w analizach użytkowania ziemi.

wanym, w tej otwartej i ciekawej formie, nowoczesne oblicze geografii (Kunz, 2007). Obecnie, Dzień GIS obchodzony jest równocześnie w ponad 80 krajach świata i uczestniczy w nich corocznie ponad milion uczestników. Celem badań była analiza dotychczasowych obchodów Dnia GIS w Polsce (2000-2010) oraz próba określenia znaczenia tej formuły przekazywania wiedzy i umiejętności w edukacji geograficznej.

Geokompetencje absolwentów geografii

Współcześni absolwenci kierunku geografia (wszystkich specjalności) opuszczając mury uczelni wyższej powinni być „wyposażeni” w odpowiednią wiedzę, umiejętności praktyczne i zawodowe oraz właściwe postawy. Te wszystkie czynniki tworzą oczekiwane przez pracodawców tzw. *geokompetencje* absolwentów geografii (rys. 1) i powodują, że geografowie mogą być (i są) konkurencyjni na rynku pracy. W procesie rekrutacji dochodzi jeszcze ocena innych istotnych cech (jak np. kreatywność, zdolność analitycznego myślenia, przebojowość, itp.), ale ich ewaluację i opis znaleźć można w wielu czasopismach czy poradnikach. Wspomniane *geokompetencje* nabywane są przez słuchaczy podczas całego procesu dydaktycznego odbywanego na studiach geograficznych (w tym także podczas prowadzonych wspólnie badań naukowych, w które coraz częściej angażuje się studentów). Oferty pracy skierowane do absolwentów geografii, oprócz strony formalnej (wykształcenie, języki obce i in.) wymieniają także niezbędne umiejętności praktyczne jakimi powinien dysponować kandydat na wybrane stanowisko, i zazwyczaj są to umiejętności z zakresu geoinformacji, przynajmniej na poziomie znajomości oprogramowania i jego wykorzystania.

Rys. 1. Oczekiwane *geokompetencje* absolwentów geografii

Geokompetencje są doskonalone przez cały okres studiów i kształtowane na styku trzech istotnych sfer: teoretycznej, praktycznej i zawodowej. Pierwsza z nich (wiedza teoretyczna) przekazywana jest we względnie tradycyjny sposób, głównie podczas wykładów, seminariów i zalecanych studiów literaturowych. Jest to znany od lat i dotychczas praktykowany (czasami jako jedyny możliwy) sposób budowy właściwej wiedzy studentów. Druga sfera (umiejętności praktyczne) związana jest z nabyciem przez studenta potrzebnych umiejętności w zakresie obsługi i użytkowania oprogramowania, rozwiązywania zadań i myślenia problemowego. Służą do tego ćwiczenia, warsztaty, obozy naukowe czy realizowane projekty oraz proces certyfikacji ECDL GIS⁴. Trzecia sfera (umiejętności zawodowe) to ta, która jest najbardziej istotna z punktu widzenia wykonywanej pracy i potrzeb pracodawcy. Zdobywa się ją podczas praktyk zawodowych i staży specjalistycznych oraz konsultacji dyplomowych w firmach. Tę sferę najtrudniej kreować i rozwijać w warunkach akademickich.

Wydaje się, że te trzy sfery mogą być z powodzeniem kształtowane, rozwijane, uzupełniane i scalane podczas obchodów Dnia GIS. Jest to możliwe, kiedy takie sympozjum odbywać będzie się regularnie, program wystąpień obrazować będzie współczesne trendy, nowości i istotne wdrożenia praktyczne, a formuła Dnia GIS będzie przystępna, ciekawa i nowoczesna. Dzień GIS może więc być płaszczyzną, która prowadzi do nabywania właściwych postaw i zachowań związanych z wykorzystaniem informacji geograficznej.

Takie zamierzenie od samego początku towarzyszyło organizatorom obchodów Dnia GIS w Instytucie Geografii UMK w Toruniu. Ten ośrodek akademicki ma w tym zakresie najdłuższy staż i doświadczenie w Polsce (Kunz, 2010a; 2011). Na podstawie jedenastoletniej organizacji i obchodów można dokonać pewnego podsumowania z punktu widzenia korzyści płynących dla studenta. Otóż, student kierunku geografia na UMK w Toruniu podczas całego okresu studiów (I i II stopień) może pięciokrotnie uczestniczyć w sympozjach Dnia GIS oraz w wielu działaniach stowarzyszonych. Podczas 5 lat studiów mógł wysłuchać około 45 prezentacji wygłoszonych przez przedstawicieli firm, administracji państwowej i samorządowej oraz pracowników naukowych z całego kraju, co w przeliczeniu daje ponad 1500 minut wykładów, pokazów i demonstracji, a także uczestniczyć w wystawach map, posterów, produktów i technologii oraz szkoleniach i warsztatach. Jest to ponadprogramowy, bezpłatny dodatek edukacyjny dla studenta, stanowiący ekwiwalent kilku przedmiotów teoretycznych czy wykładów monograficznych. Niejednokrotnie, prelegentami podczas sesji wykładowych czy warsztatów byli, oprócz wysokiej klasy specjalistów pochodzących z czołowych firm i ośrodków geoinformacyjnych w Polsce, ludzie młodzi (także absolwenci geografii UMK w Toruniu), których kariera zawodowa jest ściśle związana z geoinformacją, co dodatkowo działa stymulująco i kreatywnie na studentów poszukujących swojej ścieżki przyszłego rozwoju.

⁴ ECDL GIS (*European Computer Driving License Geographical Information System*) to dokument potwierdzający, że jego posiadacz zdobył i potrafi praktycznie wykorzystywać określoną w szczegółowym sylabusie (www.ecdlgis.pl) wiedzę z zakresu systemów informacji geograficznej. Certyfikat ten przyznawany jest w krajach europejskich zawsze i wszędzie na tych samych zasadach.

Dzień GIS w Polsce w latach 2000-2010

Ośrodki akademickie w Polsce, w których w procesie kształcenia wykorzystuje się informację przestrzenną, od samego początku uczestniczą w tej niezwykle ciekawej, jaką jest Dzień GIS, formie propagowania wiedzy na temat systemów informacji geograficznej (GIS). W wybranych miastach (głównie stolicach województw), równocześnie w trzecią środę listopada, prowadzone są zazwyczaj w formule otwartej dla wszystkich zainteresowanych – prezentacje i prelekcje, często połączone z wystawami map i posterów. Dodatkowo, w ostatnich latach towarzyszą temu wydarzeniu stoiska firmowe oraz warsztaty praktyczne dla uczestników. Wszystkie instytucje czy firmy zainteresowane organizacją Dnia GIS zgłaszają ten fakt odpowiednio wcześniej poprzez formularz na dedykowanej stronie internetowej⁵. Analiza obchodów Dnia GIS w Polsce w latach 2000-2010 powstała wyłącznie w oparciu o oficjalnie zgłoszone i zarejestrowane w systemie wydarzenia (sympozja).

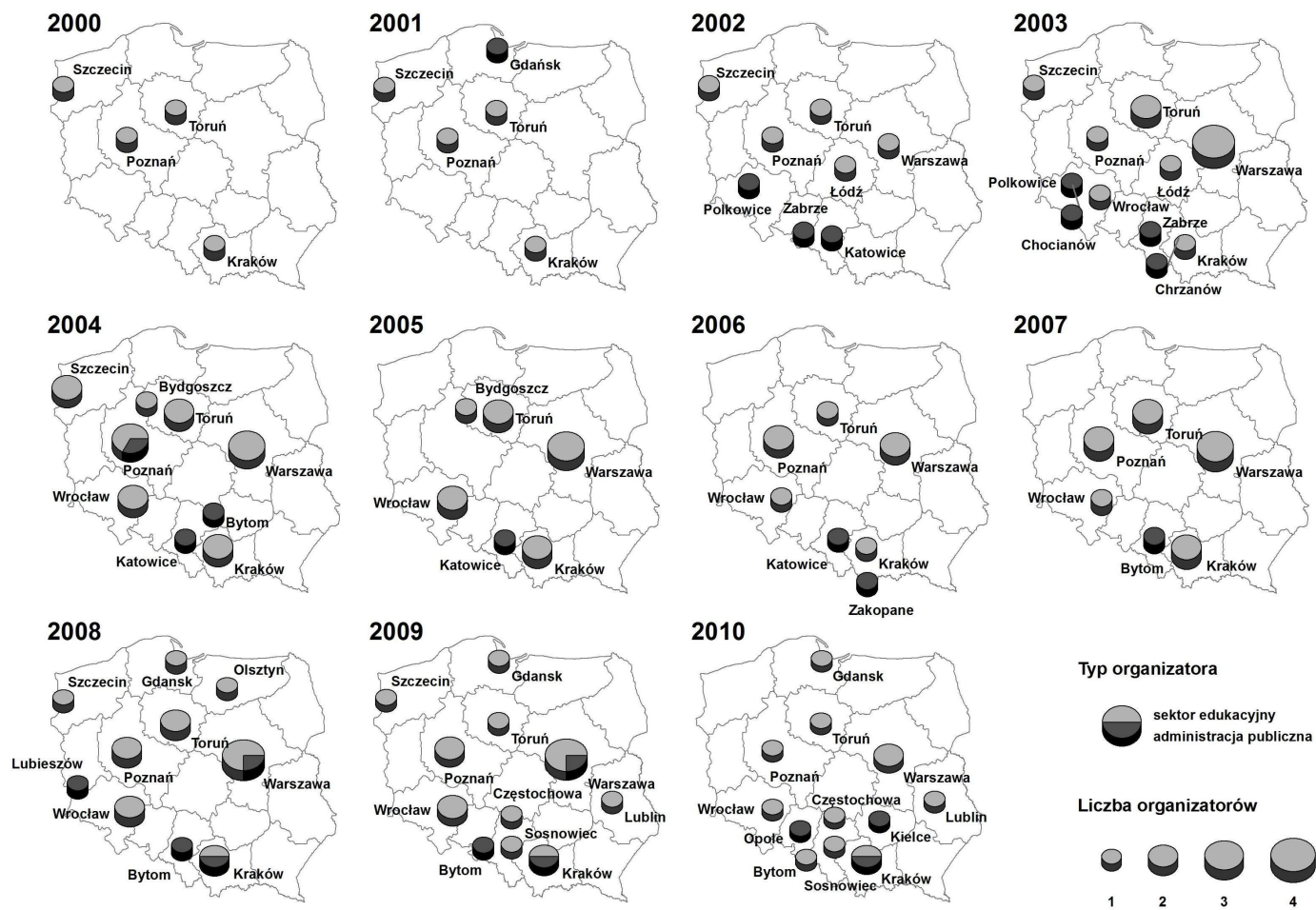
Pierwsze takie sympozja zainaugurowano w Polsce w 2000 roku w czterech miastach wojewódzkich (Kraków, Poznań, Toruń i Szczecin), a organizatorami były wybrane ośrodki akademickie kształcące geografów. Od tego symbolicznego już dzisiaj wydarzenia corocznie organizowane są w podobnej formule pokazy i prezentacje propagujące narzędzia i zastosowania geoinformacji (rys. 2). W 2001 roku, do poprzednich organizatorów, dołączył Urząd Miasta w Gdańsku. W kolejnych latach, podobne sympozja były organizowane w kolejnych ośrodkach akademickich: w Warszawie (od 2002 roku) i Łodzi (2002 i 2003), Wrocławiu (od 2004 roku), Bydgoszczy (2004 i 2005), Gdańsku i Olsztynie (od 2008 roku) oraz Częstochowie, Lublinie i Sosnowcu (od 2009 roku). W 2002 roku do organizatorów związanych z administracją publiczną dołączyło Starostwo Powiatowe w Polkowicach oraz Urząd Miejski w Zabrze i Urząd Miasta w Katowicach, następnie Urząd Miasta w Chocianowie (2003), Bytomiu oraz Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (WODGiK) w Katowicach (2004). W 2006 roku ciekawy Dzień GIS zorganizował Tatrzański Park Narodowy w Zakopanem, a w roku 2008 – w formule zamkniętej – Nadleśnictwo w Lubieszowie. Oddział Krakowski Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW) zainaugurował swoją aktywność na polu upowszechniania geoinformacji w 2008 roku, a rok później zorganizował to sympozjum wspólnie z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej (RZGW) w Krakowie. Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk (CBK PAN) pojawiło się na mapie organizatorów w 2009 roku, a jako najmłodszy, w 2010 roku do grona organizatorów dołączyli – Urząd Miasta w Kielcach oraz Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Opolu.

Kilkukrotnie (2003-2005, 2007-2010) do upowszechnienia wiedzy na temat systemów informacji geograficznej, głównie wśród swoich uczniów, przyłączały się szkoły średnie. Były to Zespoły Szkół (głównie technicznych) zlokalizowane w Toruniu, Warszawie, Częstochowie i Bytomiu.

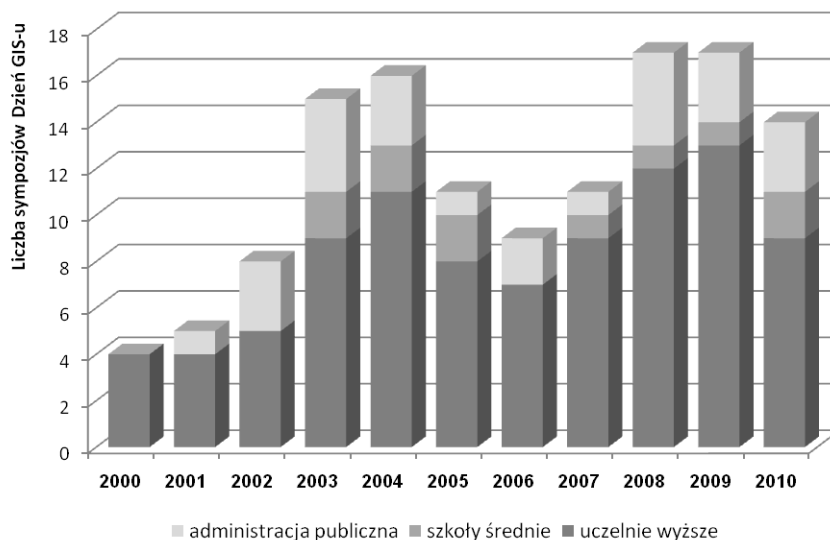
Liczba sympozjów Dzień GIS zmieniała się w Polsce w minionych latach (rys. 3). Przez pięć pierwszych edycji rokrocznie przybywało organizatorów (od 4 w 2000 roku do 16 w 2004 roku). W kolejnych latach (2005-2007) nastąpił wyraźny spadek⁶ ośrodków, które

⁵ Od samego początku ogólnoswiatowej inicjatywy Dzień GIS uruchomiona została strona internetowa – www.gisday.com – na której dostępny jest formularz rejestracji tego wydarzenia. Istnieje tam także możliwość wyszukania najbliższego organizatora Dnia GIS w dowolnym kraju świata wraz z odwołaniem do lokalnej strony internetowej.

⁶ W opinii autora istotną przyczyną spadku liczby sympozjów w okresie odczuwalnego *boomu* inwestycyjnego był wyraźny brak „dyspozycyjnych” osób z firm sektora geoinżynierskiego, którzy są głównymi prelegentami na tego typu pokazach.

Rys. 2. Rozkład przestrzenny sympozjów Dzień GIS w Polsce w latach 2000-2010

Rys. 3. Liczebność sympozjów Dzień GIS w Polsce w latach 2000-2010, w podziale na typ organizatora

były zainteresowane organizacją tego rodzaju wydarzenia. W latach 2008-2009 liczba organizatorów wzrosła do najwyższego poziomu (17 niezależnych sympozjów) i ta dobra passa na polu upowszechniania geoinformacji trwa do dzisiaj. Wyjątkowym przedsięwzięciem było połączenie sił przez trzy krakowskie uczelnie (Akademię Górniczo-Hutniczą – AGH, Uniwersytet Rolniczy – UR i Uniwersytet Jagielloński – UJ) w celu wspólnej organizacji jednego tzw. „krakowskiego” Dnia GIS. Decyzję tą podjęto w 2008 roku, w czasie Dnia GIS organizowanego przez UR, zakładając, że w kolejnych latach zmienia się główny organizator (w 2009 roku był to UJ, w 2010 roku – AGH). W 2010 roku do wspomnianych szkół wyższych dołączyła Politechnika Krakowska (PK, organizator krakowskiego Dnia GIS 2011), Uniwersytet Pedagogiczny (UP) oraz wybrane instytucje naukowe (Państwowy Instytut Geologiczny – PIG oraz IMGW). Pod względem liczby uczestników⁷ i przedstawianego zakresu tematycznego krakowski Dzień GIS 2010 był największym dotychczasowym wydarzeniem tego typu w Polsce. W 2011 roku Urząd Miasta w Bytomiu podjął się organizacji tzw. Europejskiego Dnia GIS, związanego z polską prezydencją w Radzie Unii Europejskiej, który odbędzie się 16 listopada.

Na mapie Polski są jednak województwa w których, mimo funkcjonowania wielu uczelni wyższych oraz powszechnego wykorzystania danych przestrzennych w urzędach i instytucjach państwowych, nie odbywają się żadne imprezy propagujące powszechnie geoinformację i korzyści z jej stosowania płynące w tym jednym, wyznaczonym wspólnym czasie (rys. 2). Taką białą plamą na mapie Polski są z pewnością województwa: lubuskie, podlaskie i podkarpackie oraz poza „jednorocznymi zrywami” także województwo łódzkie i warmińsko-mazurskie. Trzeba mieć nadzieję, że do listy tych województw nie dołączy w kolejnych latach województwo świętokrzyskie, lubelskie i opolskie. Mogłoby to sprawiać mylne wrażenie, że Polska wschodnia *geoinformacją nie stoi*, co jest z założenia nieprawdziwe.

⁷ Według szacunków organizatorów „krakowskiego” Dnia GIS w 2010 roku uczestniczyło w nim ponad 1000 uczestników.

Dzień GIS w ośrodkach geograficznych w Polsce w latach 2000-2010

Kształcenie w zakresie geografii prowadzone jest w 17 ośrodkach akademickich w Polsce, z czego dwa funkcjonują w ramach uczelni niepublicznych (WSG w Bydgoszczy i SWPR w Warszawie). Przedmiot kształcenia *systemy informacji geograficznej* jest obowiązkowy, tak więc Dzień GIS jest doskonałym uzupełnieniem przekazywanych tam treści i stanowi bardzo istotny czynnik rozwoju właściwych *geokompetencji* wśród studentów kierunków geograficznych. Niestety, nie wszystkie ośrodki geograficzne doceniają Dzień GIS,

Tabela 1. Liczebność organizowanych sympozjów Dzień GIS w latach 2000-2010 w odniesieniu do ośrodków geograficznych w Polsce

Rok	Liczba sympozjów – Polska	Liczba sympozjów – ośrodki geograficzne	Wyszczególnienie *	Udział ośrodków geograficznych [%]
2000	4	2	UMK, US	50
2001	5	2	UMK, US	40
2002	8	4	UAM, UŁ, UMK, US	50
2003	15	5	UAM, UJ, UŁ, UMK, US	33
2004	16	5	UAM, UJ, UKW, UMK, US	31
2005	11	3	UJ, UKW, UMK	27
2006	9	3	UAM, UJ, UMK	33
2007	11	3	UAM, UJ, UMK	27
2008	17	4	UAM, UG, UMK, UW	23
2009	17	8	UAM, UG, UJ, UMCS, UMK, US, UŚ, UW	47
2010	14	6	UAM, UG, UJ, UMCS, UMK, UW	43

*Użyte skróty:

AP (Akademia Pomorska w Słupsku, Instytut Geografii i Studiów Regionalnych),
SGH (Szkola Główna Handlowa w Warszawie, Katedra Geografii Ekonomicznej),
SWPR (Szkola Wyższa Przymierza Rodzin w Warszawie, Wydział Geografii),
UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych),
UG (Uniwersytet Gdański, Instytut Geografii),
UJ (Uniwersytet Jagielloński, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej),
UJK (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach, Instytut Geografii),
UKW (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Instytut Geografii),
UŁ (Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych),
UMCS (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Nauk o Ziemi),
UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Geografii),
UP (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Instytut Geografii),
US (Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk o Ziemi),
UŚ (Uniwersytet Śląski w Sosnowcu, Wydział Nauk o Ziemi),
UW (Uniwersytet Warszawski, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych),
UWr (Uniwersytet Wrocławski, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego),
WSG (Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Instytut Turystyki i Geografii).

Tabela 2. Aktywność ośrodków geograficznych w Polsce w organizacji międzynarodowego Dnia GIS w latach 2000-2010

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AP											
SGH											
SWPR*	–	–	–	–	–						
UAM											
UG											
UJ											
UJK											
UKW											
UŁ											
UMCS											
UMK											
UP											
US											
UŚ											
UW											
UWr											
WSG											

Skróty jak w tabeli 1. * Wydział Geografii powstał w 2005 roku.

jako komplementarną i nowoczesną formę dokształcania studentów. Mimo, że geografowie obecni są od samego początku wśród organizatorów Dnia GIS, to udział ośrodków geograficznych jest w tym przedsięwzięciu zdecydowanie zbyt mały (tab. 1). Przyrost organizatorów kolejnych edycji Dnia GIS odbywał się wyraźniej w ośrodkach tzw. *niegeograficznych* (politechnikach czy uniwersytetach rolniczych), niż w tych, które z definicji kształcą geografów – kompetentnych specjalistów wykorzystujących geoinformację.

Po analizie dotychczasowych 11 obchodów Dnia GIS w Polsce można stwierdzić, że wykształciła się grupa czterech ośrodków geograficznych (tab. 2), która traktuje to wydarzenie jako bardzo ważny czynnik wspomagający nowoczesną edukację geograficzną i narzędzie praktyczne, w którego znajomość winien być „wyposażony” każdy absolwent tego kierunku, niezależnie od tego jaką specjalność czy specjalizację kończy. Do grupy tych ośrodków należy: Instytut Geografii UMK w Toruniu (11 edycji), Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM w Poznaniu (8 edycji), Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ w Krakowie (7 edycji) oraz Wydział Nauk o Ziemi US w Szczecinie (6 edycji).

Od trzech lat, nieprzerwanie, organizuje to sympozjum także Wydział Geografii i Studiów Geograficznych UW w Warszawie oraz Instytut Geografii UG w Gdańsku. Można mieć tylko nadzieję, że tradycja ta, nie tylko w tych ośrodkach, będzie kontynuowana w latach następnych.

W dzisiejszych czasach, kiedy systemy informacji geograficznej są wszechobecne w otaczającej nas rzeczywistości, organizacja Dnia GIS jest obowiązkiem wszystkich ośrod-

ków geograficznych w Polsce. W ten praktyczny sposób pokazuje się, jak nowoczesny GIS funkcjonuje i jak go można stosować w wybranych sytuacjach, zwłaszcza w życiu codziennym. Wydarzenie to jest także wyjątkową okazją do zapoznania się studentów z aktualną ofertą rynku pracy, szansą na znalezienie miejsca stażu czy odbycia praktyki zawodowej, a docelowo stać się może branżową platformą kontaktu uczelni z geo-biznesem.

Podsumowanie i wnioski

Dla zwiększenia aktywności ośrodków geograficznych w Polsce na polu upowszechniania geoinformacji, przez organizację Dnia GIS, zasadne będzie jednoczenie się geografów i wspólne planowanie tego sympozjum w każdym z 17 ośrodków akademickich kształcących geografów. Każdy taki ośrodek mógłby wtedy pokazać swoją specyfikę w zakresie lokalnego i regionalnego wykorzystania systemów informacji geograficznej. Takie działania powinny być wspólnie proklamowane, sygnowane przez kadre zarządzającą i wpisane do obowiązków jednostek geograficznych.

Warto rozważyć wspólne „hasło przewodnie” kolejnych edycji Dnia GIS, pod którym obchodzone będzie to sympozjum we wszystkich ośrodkach geograficznych w Polsce. Takim uniwersalnym przewodnim *credo* w najbliższym czasie może być – *wszyscy tworzymy GIS*⁸ – motto, które jest bardzo pojemne i prawdziwe. Spowoduje to z pewnością szerszą dyskusję na szczeblach decyzyjnych (wśród kadry zarządzającej jednostkami geograficznymi), a wspólna akcja zaowocuje przystąpieniem kolejnych ośrodków kształcących geografów do tej jednoczącej idei.

W kolejnych latach ciekawym rozwiązaniem byłaby wymiana prelegentów pomiędzy ośrodkami geograficznymi. Dzięki temu pokazać można lokalne i regionalne wdrożenia, zastosowania oraz przykłady. Dodatkowo, zapraszanie jako wykładowców swoich absolwentów, których zawodowa aktywność związana jest bezpośrednio lub pośrednio z systemami informacji geograficznej działa stymulującą i konstruktywnie na młodszych słuchaczy. Oglądanie „karier zawodowych” na żywo, osób, które ukończyły ten sam kierunek w murach tej samej uczelni, skutkuje odczuwalnym wzrostem zainteresowania wykorzystaniem narzędzi informacyjnych, niezależnie od wybranej specjalności.

Rozbudowanie programu Dnia GIS o część warsztatową (laboratoria komputerowe) z pewnością ożywi zainteresowanie studentów tę inicjatywą. Wprowadzenie certyfikatów uczestnictwa w takiej formie zajęciowej dodatkowo zwiększy grupę docelową.

Charakterystyczny jest wysoki udział ośrodków akademickich w łącznej liczbie organizatorów. Z jednej strony to cieszy, bowiem są to właśnie te instytucje, które kształcą przyszłych użytkowników, ale niepokojące jest, że jednostki administracji publicznej czy firmy prywatne (które jednak istnieją na rynku) nie chcą pokazać swojej technologii i doświadczeń (a urzędy mają być przyjazne i otwarte dla patentów) lub co gorsza nie mają co pokazać.

Potencjał, jaki zawarty jest w wydarzeniu Dzień GIS, może służyć promocji nowoczesnej geografii i kształtowaniu potrzebnych i oczekiwanych przez rynek pracy *geokompetencji* studentów geografii i jej przyszłych absolwentów. Inne kierunki i dyscypliny naukowe wykorzystują to już z powodzeniem. Należy pamiętać, że systemy informacji geograficznej są

⁸ Pod takim hasłem odbywała się w Warszawie na przełomie listopada i grudnia 2010 roku IX Krajowa Konferencja Użytkowników Oprogramowania ESRI.

nie tylko atrakcyjnym, ale i bezwzględnie koniecznym narzędziem i umiejętnościami stosowanymi, jeśli nie powszechnie w geografii końca XX wieku, to z pewnością w mocno zmiennej geografii XXI wieku.

Literatura

- Ciołkosz A., 2007: Nowe narzędzia i metody badawcze w geografii i ich rola w rejestracji i wyjaśnianiu zjawisk i zmian w skali globalnej. [W:] Maik W., Rembowska K., Suliborski A., (red.) Geografia a przemiany współczesnego świata. Podstawowe idee i koncepcje w geografii, Tom 3, Wyd. Uczelniane WSG, Bydgoszcz.
- Informator, 2006: Informator geografii polskiej. Komitet Nauk Geograficznych PAN, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- Kozak J., Werner P., Zwoliński Z., 2009: Kształcenie w zakresie geoinformatyki na kierunku geografia, *Roczniki Geomatyki* t. 7, z. 3 (33), PTIP, Warszawa.
- Kunz M., 2011: XI Kujawsko-pomorski Dzień GIS-u w Toruniu, *Polski Przegląd Kartograficzny* 43 (1): 98-99.
- Kunz M., 2010: Kształcenie w zakresie systemów informacji geograficznej w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy. [W:] Maciołek R., Maik W., Sikora K. (red.) Problemy nauki i szkolnictwa wyższego w społeczeństwie opartym na wiedzy, Wyd. Uczelniane WSG, Bydgoszcz.
- Kunz M., 2010a: Dni GIS-u na uniwersytetach w Toruniu i Warszawie, *Polski Przegląd Kartograficzny* 42 (1): 77-78.
- Kunz M., 2007: Ogólnopolski Dzień GIS-u, [W:] M. Kunz (red.), Systemy informacji geograficznej w praktyce (studium zastosowań), Wyd. UMK, Toruń: 9-15.

Abstract

Geographic Information Systems were classified as one of the most important technological „inventions” of the 20th century for geography. GIS, as the content of lectures, and later on as an academic subject, was introduced at Polish universities and colleges relatively late – only at the beginning of the 1990s. At first, it was an extension of the content scope discussed within the framework of cartography and topography, and only later - as independent lectures and practical classes. The International GIS Day is an excellent supplement to the content of lectures and practical workshops, as well as an indication of proper students’ attitudes towards geoinformation. It has been organized every year in November for more than 10 years, in Poland and worldwide. The objective of this event is to popularize the knowledge about geoinformation systems and their broad applications. The first celebration of this day took place on 18th of November 1999 in several countries at the same time, and the proposed theme – „application of GIS is limited only by the imagination of people who use it” – remains valid until now. Since the first shows, one can observe an increasing number of countries and academic, institutional and commercial centres introducing the modern geography to all who are interested in it through such an open and interesting form. The research is aimed at analysing previous celebrations of the GIS Day in Poland (2000–2010), as well as making an attempt to determine the significance of this form of sharing the knowledge and skills in geographic education.

dr Mieczysław Kunz
met@umk.pl
tel. +48 56 612 25 66